

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Novissima Polyantha, In Libros XX. Dispertita

Dominicus

Francofurti, 1613

Prælium

[urn:nbn:de:hbz:466:1-97211](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-97211)

Claud. 5. Honor.

Sis vius in primis, nam cum vincamur in omni
Manere, ſola Deos equat clementia nobis:
Nec dubie ſuſpectas agas nec falſus amicus,
Rumor nunc auidius qui tibi curat, manes
Horrebit ſtreptus, nulla non anxius hora,
Non ſe excubis, nec circumſtantia pila,
Quam tutatur amor, non extorquebis amari
Hoc alterna fides, hoc ſimplex gratia donat.

Claud. 1. Stil.

Scilicet in vulgus manant exempla regentum:
Vtique Ducum lituus, ſic mores caſtra ſequuntur.

Claud. 4. Honor.

Hoc te præterea crebro ſormone monebo,
Vt in totius medio telluris in orbe
Vivere cognoſcas, cunctis tuis gentibus eſſe
Facta palam, nunc poſſe dari regalibus quæ
Secretum vultus, nam lux aleſſima ſuis
Oculum nil eſſe ſinit, latebraſque per omnes
Intrat, & abſtruſos implorat ſama recessus.

Luca. 8.

Expectata a diu tandem pronicia cum te
Reſtorem accipit, pone & a ſrena, modumque
Pone & anaritia: miſerere inopum ſociorum.
Oſſa vides regum vacuis exhauſta medullis:
Reſpice, quid monent leges, quid curia mandet,
Præmia quantæ bonos manent, quam fulmine iuſto
Et Capito & Tutor ruerint damnante ſenatu,
Pirata Cilicum.

Perſius. 2.

Ad ſos

Dicite Pontifices, & ſacro quid facit anrum?
Nempe hoc, quod Veneri donat a virgine puppa,
Quin damus id ſaperis, de magna quod dare luce
Non poſſit magna Meſſalla lippa propago:
Compoſitum ius, ſeſque animi: ſanctiſque recessus
Mentis, & inſocium generoſo pectus beneſto?
Hoc cado, ut admovent templis, & ſarve litabo.

SENTENTIA PHILOSOPHICA.

Prælatio ſimulationem aperit: illis enim difficile eſt in poteſta-
tibus temperare, qui per ambitionem ſe eſſe probos ſimulare.
Sunt enim non ex animo, ſed ex fortuna, modo humiles, modo e-
lati. Omnium enim rerum nihil ad prælationes tenendas melius,
quam diligere, nec alieuius, quam timere. Tutius eſt volentibus,
quam coactis imperare. Cic. in Rbor.

Prælium.

DEFINITIO ET ETYMOLOG.

Prælium, conſictus dimicatio, certamen, pugna. Græc. μάχη,
& μάχης: Hebr. dicitur. *Mithamah*; conſictus, in quo ho-
mines ſe inuicem cædendo deuorant & abſumunt: à verbo
Encham, i. e. incidit dentibus, vel ore gladii, proſcidit, comedit, ex-
dit mandendo & concedendo. *Lechem*, panis, omnis cibus quem
dentes incidunt. Vide Bellum.

Deus docet rationem præliandi, vt Dauid fatetur. 2. Sam. 22. 35.
Pſalm. 18. 35. & 144. Prælium in cælo, *Apoc.* 12. 7. Dauid ducit præ-
lia Domini, eſt egregius miles Iehouæ exercituum, feliciter pug-
nans aduerſus Philiftæos, Amalecitas, alioſque implacabiles Eccle-
ſiæ Dei hoſtes, 1. Sam. 25. 28. Prælia Iſraelitarum, *Deut.* 2. 2. Iofue: à
2. cap. ad 11. Philiftæorum, 1. Sam. 4. 7. 13. 14. 17. *Ec.* 6. 2. Sam. 1. *Ec.*
Dauidis & aliorum in Regum hiſtoriis.

Prælium à præmendo quidam dictum volunt, quod in dimi-
cando hoſtes ſe inuicem premant. Alii autem à prelo deduci ma-
lunt, eo quod in crucientis illis certaminibus ſanguis eſt corporibus
profluat non ſecus atque mutuum eſt prelis.

SENTENTIAE HISTORICAE.

De præliis & vitiis præliandi ratione.

Prælia magis animis decernuntur, quam corporum viribus. Xe-
noph. de Inſtit. Cyri. l. 3.

Hoſtes qui multitudine antecellunt, magis viribus quam conſi-
lio freti pugnam cient. His vero qui multo minorem exercitum
habent, & non coacti pugnare, tamen non detrectant pugnam, ani-
mum addit confidentia peritæ ſue. *Thucyd.* l. 2.

Cum magna multitudine hoſtium, præſertim eo abſente, qui
ſummam imperii teneret, niſi æquo loco aut opportunitate aliqua
dara, legato dimicandum Caſar non exiſtimabat. *Caſar*, lib. 3. de
bello Gal.

Petrus & Afriani nocturna prælia eſſe vitanda
quod petteritis miles in ciuili diſſentione timore
ligioni conſulere conſueuerit: at lucem multum præſentem
omnium oculis, multum etiam Tribunalium mil. de conſuetudine
præſentiam afferre, quibus rebus coerceri milites & ad
tineri ſoleant. *Idem* l. 1. de bello ciuili.

Proſpere gerenda rei facultatem omittere, maxime
eſt, & in anguſtiis viis pugnandi compulſum, adhibere
lio, peſtiferum ignauæ adter exitum. Eorumque qua
mittunt, alter beneficio fortunæ vii, alter inuina reſta
Valer. Max. l. 7. c. 2.

Etiam in multis legionibus pauci ſunt qui præſentem
Tacit. Annal. l. 14.

Belli momenta aut ducis virtute aut fortuna ſolentem
Procop. de bello Vandalico, l. 2.

In præliis nihil quicquam aperte poſſit diamoribus
tum amorum præcepit, cum bellantium ſentibus præ
formidine occupatis. *Idem*, de bello Goth. l. 2.

Præliorum euentus omnium actionum humanarum
mi ſunt. *Franc. Guicciardini hiſtor. lib.* 5.

Plerumque accidunt, vt prælia caſu potius quam cetero
creto conſentant. *P. Iouius hiſtor. l.* 1.

Vbi ad manus & gladios ventum eſt, ibi Mars eſt
Litius, *Decad.* l. 2.

In omni prælio non tam multitudo & virtus adhibere
ars & exercitum ſolent præſtare victoriam. *Vegetius*, *lib.*
capite primo.

Prælium tota nocte varium anceps, atrox: his certaminibus
abile. *Tacit. hiſt.* l. 3.

Eſt ſancres plena periculi, dimicare prælio, propter
mum euentum. Nam etiam vt modica ſit accepta dila-
men non poſſit, quin aliqua ſiaterum conuerſio, præ
hoſtium, partim contempione & deſpectu illius, qui
pugnauit: oriuntur fremitus & indignatione multum, qui
iacturis conciliandi ſunt. Optimum igitur eſt, vt quæ
uerſum ſcit, continetur, ſi quantum fieri poſſit, in
ones, & experiatur, ſi qua ratione non diſſili poſſit
miſſam gloriæ, vt ſuis animum addat, & eos metum
nim non poſſit, quantas ſecum in commoditates
prælium: vbi qui victoriam adeptus eſt, authoritate
ficat, & facile quidvis impetrat, & militem habet ad
quentiorem. *Ph. Comminus*, l. 2.

Periculi res plena eſt facere aduerſum prælium. Nec
ceſſario, dimicandum & ante prælium de ſumma re
eſt. Nam qui meticuloſe aliquid faciunt & pauidi
bus ſuis proſpiciunt, & ſæpius vincunt quam illi, qui
perbe progrediuntur. *Idem*, *ead.* l. 2.

Nos de prælio cum hoſtibus conferendo agimus, regem
quit *Triuultius*, illud maximorum Imperatorum finem
perpetuum ſemper eſſe, quod & ipſe viſum eſt
quam niſi vel magno rei bene gerendæ occulto inuato
tas cogat pugna fortunam eſſe periculandam. *Fr. Comin.*
hiſt. lib. 6.

Conſictus publicus duarum vel trium horarum certamen
ſinitur: poſtquam partis eius, quæ ſuperata fuerit, leges
tercedit. Ideo omnia ante cogitanda ſunt, ante & tutam
enda, quam ad vitium veniat abruptum. Bona enim
non aperto Marte prælium, in quo eſt commune prælium
oculto ſemper attentant, vt integris ſuis, quantos poſſunt
interimant certe vel terreat: in qua parte neceſſaria
ſunt ab antiquis reperta perſcribam.

Præcipua res, & vtilitas ducis eſt, vt adhibitis ex
tu ſcientibus belli, & ſapientibus viris, de ſuis & hoſtium
pius tractet, omni (que plurimum nocet) adularione
rum maiorum numerum, pugnantium ipſe, an hoſtes
rum ipſius an aduerſariorum homines magis armati
i: qui magis exercitati, qui ſunt neceſſitatibus ſoniores.

Quærendum eſt etiam, vtra pars equites, vtra præſertim
meliores. Sciendum in pedibus vel maxime conſiderare
ercitus: & inter ipſos equites, quis conatus, qui
cedat. Quis plures ſoricæ induat, quis virores equos
Poſtramò loca ipla, in quibus pugnandum eſt, vtrum
nobis videantur accommoda. Nam ſi equitum gaudere
pos debemus optare, ſi pedite, loca eligere anguſta, ſi
bus, vel ardoribus impedita, & aliquoties montuola
victus abundet, aut deſit, nam fames vt dicitur
& vincit ſæpius quam ferrum.

Maxime autem tractandum eſt, vtrum expediat
protrahi, an celerius dimicari: interdum enim ſperat
expeditionem cito poſſe fini: & ſi dilata fuerit in longum
nuria marceat, aut deſiderio ſuorum renouetur ad
nihil magnum faciens per deſperationem abire compellat.
fracſti labore & tædio plurimi deſerunt, aliquantulum
ti ſe tradunt: quia aduerſis rebus fides ratioreſt, & studium
qui copioſius aduenerat.

